

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (treće vijeće)

12. rujna 2013.*

„Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Sudska nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Članak 1. stavak 1. – Područje primjene – Pojam ‚građanska i trgovačka stvar‘ – Tužba tijela javne vlasti – Naknada štete zbog sudjelovanja treće osobe koja nije obveznik PDV-a u poreznoj prijeveri“

U predmetu C-49/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je podnio Østre Landsret (Danska), odlukom od 25. siječnja 2012., koju je Sud zaprimio 31. siječnja 2012., u postupku

The Commissioners for Her Majesty’s Revenue & Customs

protiv

Sunico ApS,

M & B Holding ApS,

Sunila Kumara Harwanija,

SUD (treće vijeće),

u sastavu: M. Ilešič, predsjednik vijeća, E. Jarašiūnas, A. Ó Caoimh, C. Toader (izvjestitelj) i C. G. Fernlund, suci,

nezavisni odvjetnik: J. Kokott,

tajnik: C. Strömholm, administrator,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 21. veljače 2013.,

uzimajući u obzir podnesena očitovanja:

- za Sunico ApS, M & B Holding ApS i Sunil Kumar Harwani, O. Spiermann, *advokat*,
- za vladu Ujedinjenog Kraljevstva, L. Christie i S. Ossowski kao i S. Lee, u svojstvu agenata, uz asistenciju A. Henshaw, *barrister*,
- za švicarsku vladu, D. Klingele, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, M. Wilderspin i C. Barslev, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: danski

saslušavši prijedlog odluke nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 11. travnja 2013.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Prijedlog za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 1. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.).
- 2 Ovaj prijedlog podnesen je u okviru spora između The Commissioners for Her Majesty's Revenue & Customs (financijska i carinska uprava Ujedinjenog Kraljevstva, u daljnjem tekstu: Commissioners) i društva Sunico ApS, društva M & B Holding ApS i S. K. Harwanija (zajedno, u daljnjem tekstu: Sunico), glede postupka za utvrđenje valjanosti odluke o pljenidbi imovine Sunica koja se nalazi na teritoriju Danske, provedenog na zahtjev Commissioners.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 44/2001

- 3 U uvodnim izjavama 6. i 7. Uredbe br. 44/2001 navedeno je:

„Kako bi se postigao cilj slobodnog protoka sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potrebno je i prikladno da pravila kojima je uređena nadležnost i priznavanje sudskih odluka te njihovo izvršenje budu uređena pravno obvezujućim i izravno primjenjivim pravnim instrumentom Zajednice.

Područje primjene ove Uredbe mora pokrivati sve najvažnije građanske i trgovačke stvari, osim nekih točno utvrđenih predmeta.”

- 4 Članak 1. stavak 1. navedene uredbe definira njeno područje primjene *ratione materiae* na sljedeći način:

„Ova se Uredba primjenjuje u građanskim i trgovačkim stvarima, bez obzira na vrstu suda. Ne obuhvaća fiskalne, carinske ili administrativne stvari.”

Sporazum EZ-Danska

- 5 Cilj je Sporazuma između Europske zajednice i Kraljevine Danske o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisanog u Bruxellesu 19. listopada 2005. (SL L 299, str. 62.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 10., str. 39., u daljnjem tekstu: Sporazum EZ-Danska) i odobrenog u ime Unije Odlukom Vijeća 2006/325/EZ od 27. travnja 2006. (SL L 120, str. 22.) primijeniti odredbe Uredbe br. 44/2001 i njene provedbene mjere na odnose između Europske unije i Kraljevine Danske. Stupio je na snagu 1. srpnja 2007. u skladu s člankom 12. stavkom 2. Sporazuma EZ-Danska (SL 2007., L 94, str. 70.).

- 6 U preambuli tog sporazuma navedeno je:

„[...]

Smatrajući da bi Sud [Europske unije] trebao biti nadležan pod istim uvjetima za odlučivanje o prethodnim pitanjima o valjanosti i tumačenja ovog Sporazuma koja postavlja neki od danskih sudova te da bi zbog toga danski sudovi trebali zatražiti odlučivanje o prethodnim pitanjima pod istim uvjetima kao i sudovi ostalih država članica u vezi s tumačenjem [Uredbe br. 44/2001] i njezinih provedbenih mjera,

[...]”

- 7 Člankom 2. stavkom 1. navedenog sporazuma, naslovljenog „Nadležnost, priznavanje i izvršenje odluka u građanskim i trgovačkim stvarima”, propisano je:

„Odredbe [Uredbe br. 44/2001], koja je u Prilogu ovom Sporazumu i čini njegov sastavni dio, zajedno s provedbenim mjerama usvojenim prema članku 74. stavku 2. Uredbe te, s obzirom na provedbene mjere koje se usvajaju nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, a koje je provela [Kraljevina Danska] kao što se navodi u članku 4. ovog Sporazuma, te mjere usvojene sukladno članku 74. stavku 1. Uredbe, prema međunarodnom pravu primjenjuju se na odnose između [Unije] i [Kraljevine Danske].”

- 8 Pod naslovom „Nadležnost Suda [Europske unije] u vezi s tumačenjem ovog sporazuma” članak 6. stavak 1. i 6. sporazuma propisuje:

„1. Kada se u nekom predmetu koji se vodi pred danskim sudom [...] pojavi pitanje valjanosti ili tumačenja ovog Sporazuma, taj sud [...] traži od Suda Europskih zajednica da donese odluku vezano uz taj slučaj i to u onim situacijama gdje bi [...] to isto i u istim okolnostima [...] [sud] neke druge države članice Europske unije [bio dužan učiniti] u odnosu na [Uredbu br. 44/2001] i njezine provedbene mjere navedene u članku 2. stavku 1. ovog Sporazuma.

[...]

6. Ako su odredbe Ugovora o [EZ-u] u pogledu odluka Suda Europskih zajednica izmijenjene tako da to izaziva posljedice u donošenju odluka u odnosu na [Uredbu br. 44/2001], [Kraljevina Danska] može obavijestiti Komisiju o svojoj odluci da neće primjenjivati izmjene u odnosu na ovaj Sporazum. Obavijest se izdaje u vrijeme stupanja na snagu izmjena, ili u roku od 60 dana nakon tog trenutka.

U tom se slučaju ovaj Sporazum smatra raskinutim. Raskid Sporazuma stupa na snagu tri mjeseca po obavijesti”

Dansko pravo

- 9 Člankom 634. stavkom 1. Zakonika o parničnom postupku (retsplejeloven) propisano je:

„U roku od tjedan dana od pljenidbe, vjerovnik može pokrenuti postupak glede tražbine radi koje je došlo do pljenidbe, osim ako se dužnik odrekne podnošenja prigovora tijekom ili nakon postupka pljenidbe. U ovom postupku vjerovnik mora podnijeti poseban prijedlog za utvrđivanje valjanosti odluke o pljenidbi.”

10 Člankom 634. stavkom 5. istog zakonika propisano je:

„Ako je postupak koji se odnosi na predmetno potraživanje u tijeku pred stranim sudom čija bi odluka mogla imati obvezujući učinak u Danskoj, potrebno je prekinuti odlučivanje u bilo kojem postupku koji je pokrenut u skladu sa stavkom 1. do donošenja konačne odluke u stranom postupku. Sud, međutim, može odmah odlučiti o valjanosti pljenidbe.”

Glavni postupak i prethodno pitanje

- 11 Nakon navodne utaje poreza na dodanu vrijednost (u daljnjem tekstu: PDV) tipa „vrtuljak”, koja je omogućila utaju tog izlaznog poreza na štetu državne riznice Ujedinjenog Kraljevstva, Commissioners su započeli sudski postupak u Ujedinjenom Kraljevstvu i Danskoj.
- 12 Prvo, što se tiče postupka provedenog u Ujedinjenom Kraljevstvu, Commissioners su 17. svibnja 2010. podnijeli je tužbu pred High Court of Justice (Engleska i Wales), Chancery Division (Ujedinjeno Kraljevstvo) protiv više pravnih i fizičkih osoba koje su rezidenti Danske, među kojima je Sunico.
- 13 Pitanje koje je bilo predmet rasprave pred tim sudom je jesu li Commissioners mogli od nerezidenata, kao što je Sunico, u okviru tužbe radi naknade štete („claim for damages”) tražiti naknadu štete u visini iznosa PDV-a koji obveznik PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu nije plaćao na temelju činjenice da su ti nerezidenti sudjelovali u „protupravnom udruživanju s ciljem prijevare” („tortious conspiracy to defraud”), u smislu engleskog prava. Naime, Commissioners su tvrdili da su navedeni nerezidenti, na teritoriju Ujedinjenog Kraljevstva, krivi za utaju PDV-a tipa „vrtuljak”. Commissioners su također tvrdili da su isti nerezidenti, koji nisu obveznici PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu, bili stvarni korisnici iznosa dobivenih tim mehanizmom utaje poreza.
- 14 Obveznik PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu, uključen u taj vrtuljak PDV-a, nije stranka ni u sporu pred High Court of Justice niti u glavnom postupku.
- 15 Budući da isti nerezidenti nisu odgovorni na temelju zakonodavstva iz područja PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu, Commissioners su svoju tužbu pred High Court of Justice temeljili na odredbama zakonodavstva te države članice o deliktnoj ili kvazideliktnoj („tort”) odgovornosti, koje se primjenjuje na udruživanja protupravnim sredstvima („unlawful means conspiracy”).
- 16 U vrijeme donošenja odluke o postavljanju prethodnog pitanja postupak pred High Court of Justice još je uvijek bio u tijeku.
- 17 Prije podnošenja te tužbe danske porezne vlasti su, na temelju Uredbe br. 1798/2003 od 7. listopada 2003. o administrativnoj suradnji na području poreza na dodanu vrijednost i stavljanju izvan snage Uredbe (EEZ-a) br. 218/92 (SL L 264 2003, str. 1.), dostavile Commissioners na njihov zahtjev informacije o nerezidentima koji su bili pozvani pred High Court of Justice.
- 18 S druge strane, Commissioners su također pokrenuli postupke u Danskoj.
- 19 Fogedret i København (Ovršni sud u Kopenhagenu, Danska) je 18. svibnja 2010. na temelju zahtjeva Commissioners odobrio pljenidbu imovine Sunica koja se nalazi na danskom teritoriju kako bi se osiguralo plaćanje na temelju zahtjeva za naknadu štete Commissioners.
- 20 Sunico je podnio prigovor protiv te odluke o pljenidbi imovine, koji je Østre Landsret (Danska) 2. srpnja 2010. odbio.

- 21 Commissioners su, u skladu s člankom 634. Stavkom 1. Zakonika o parničnom postupku, odvojenim zahtjevom podnesenim 25. svibnja 2010. Kobenhavns Byret (Općinskom sudu u Kopenhagenu, Danska), zatražili da taj sud utvrdi valjanost pljenidbe imovine koje je odobrio Fogedret i. København i da naloži isplatu iznosa od 40.391.100,01 GBP, što odgovara iznosu utajenog PDV-a.
- 22 Sunico je predložio da se zahtjev Commissioners za isplatu odbaci kao nedopušten, ili barem odbije kao neosnovan, i da se, što se tiče dijela zahtjeva u vezi s pljenidbom imovine, te zaštitne mjere ukinu.
- 23 Rješenjem od 8. rujna 2010. Kobenhavns Byret uputio je predmet sudu koji je postavio prethodno pitanje.
- 24 Ovaj posljednji odlučio je odvojeno odlučiti o pitanju treba li, sukladno članku 634. stavku 5. Zakonika o parničnom postupku, prekinuti postupke koji su pred njim u tijeku, do okončanja postupka koji je u tijeku pred High Court of Justice.
- 25 Sud koji je postavio prethodno pitanje se prije svega pita potpada li tužba, poput ove podnesene 17. svibnja 2010. pred sudovima Ujedinjenog Kraljevstva, u područje primjene Uredbe broj 44/2001, tako da bi, na temelju te Uredbe i Sporazuma EZ-Danska, presuda tih sudova mogla biti priznata i izvršena u Danskoj.
- 26 U tim okolnostima Østre Landsret odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Trebali li članak 1. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da se područje njegove primjene proteže na tužbu tijela vlasti države članice protiv fizičkih i pravnih osoba koje su rezidenti druge države članice radi naknade štete koja se temelji na tvrdnjama – u smislu prava prve države članice – o postojanju protupravnog udruživanja s ciljem prijevare u svezi sa sudjelovanjem u utaji PDV-a koji treba platiti u prvoj državi članici?”

O prethodnom pitanju

- 27 Na početku treba napomenuti da je sud nadležan odlučivati o ovom zahtjevu za prethodnu odluku.
- 28 Doista, kao što je Komisija potvrdila na raspravi pred Sudom, Kraljevina Danska nakon stupanja na snagu Lisabonskog ugovora, kojim je ukinut članak 68. UEZ-a, nije koristila mogućnost predviđenu člankom 6. stavkom 6. Sporazuma EZ-Danska da u roku od šezdeset dana od dana stupanja na snagu istog obavijesti Komisiju o svojoj odluci da ne primjenjuje tu izmjenu Ugovora o EZ-u. Slijedom toga, nakon ukidanja članka 68. UEZ-a, produljenje prava na postavljanje prethodnih pitanja koja se odnose na pravosudnu suradnju u građanskim stvarima sudovima protiv čijih odluka nema pravnog sredstva odnosi se također i na sud koji je postavio prethodno pitanje.
- 29 Taj sud želi svojim pitanjem saznati, u biti, treba li pojam „građanske i trgovačke stvari”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 44/2001, tumačiti na način da on obuhvaća tužbu kojom tijelo javne vlasti države članice od fizičkih i pravnih osoba koje su rezidenti druge države članice traži naknadu štete uzrokovane protupravnim sporazumom čiji je cilj bio izbjegavanje plaćanja poreza na dodanu vrijednost koji treba platiti u prvoj državi članici.
- 30 Sunico, koji predlaže nastavak postupaka koji teku pred sudom koji je postavio prethodno pitanje, tvrdi da presuda koju su donijeli sudovi Ujedinjenog Kraljevstva u povodu tužbe za naknadu štete podnesene protiv njega ne može proizvoditi obvezujuće učinke u Danskoj. Sukladno Uredbi br. 44/2001 takva presuda ne bi bila izvršiva u Danskoj jer se zahtjev Commissioners za naknadu štete temelji na činjenici da treća osoba, koja je obveznik PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu, taj porez nije platila, tako

da se na taj zahtjev odnose engleski pravni propisi iz područja PDV-a. Sunico stoga smatra da takva tužba ne potpada u područje primjene te uredbe jer su tužbe u poreznim stvarima izričito isključene iz njezine primjene.

- 31 Commissioners, koji su predložili prekid postupka koji je u tijeku pred sudom koji je postavio prethodno pitanje, tvrde da je presuda sudova Ujedinjenog Kraljevstva u povodu tužbe za naknadu štete protiv Sunica trebala biti izvršiva u Danskoj, sukladno Uredbi br. 44/2001 i Sporazumu EZ-Danska.
- 32 Treba najprije upozoriti da se, s obzirom na to da Uredba br. 44/2001 u odnosima među državama članicama zamjenjuje sada Konvenciju od 27. rujna 1968. o nadležnosti i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 1972, L 299, str. 32., u daljnjem tekstu: Briselska konvencija), tumačenje Suda u odnosu na navedenu konvenciju odnosi i na navedenu uredbu, jer se njezine odredbe i odredbe Briselske konvencije mogu smatrati jednakovrijednima (vidi, osobito, presudu od 11. travnja 2013., Sapir i dr., C-645/11, točka 31.). Osim toga, iz uvodne izjave 19. Uredbe br. 44/2001 proizlazi da treba osigurati kontinuitet u tumačenju između Briselske konvencije i ove uredbe.
- 33 U svezi s tim, potrebno je utvrditi da je područje primjene Uredbe br. 44/2001, jednako kao i područje primjene Briselske konvencije, ograničeno na pojam „građanskih i trgovačkih stvari”. Iz ustaljene sudske prakse proizlazi da je to područje primjene definirano prvenstveno pomoću elemenata koji karakteriziraju prirodu pravnog odnosa između stranaka u sporu ili predmet spora (vidjeti, među ostalim, presudu od 18. listopada 2011., Realchemie Nederland, C-406/09, Zb., str. I-9773., još neobjavljena u Zb., točka 39., i gore navedena presuda Sapir i dr., točka 32.).
- 34 Sud je tako smatrao da je, iako određeni sporovi između tijela javne vlasti i privatne osobe mogu potpasti u područje primjene Uredbe br. 44/2001, drugačije kada tijelo javne vlasti postupa u okviru obavljanja javnih ovlasti (vidjeti osobito gore navedenu presudu Sapir i dr., točka 33. i navedena sudska praksa).
- 35 Da bi se utvrdilo je li to slučaj u sporu kao što je onaj u glavnom postupku potrebno je ispitati osnovu tužbe i detaljna pravila primjenjiva na tužbu koju su Commissioners podnijeli u Ujedinjenom Kraljevstvu pred High Court of Justice (vidjeti, analogijom, presudu od 14. studenog 2002., Baten, C-271/00, Zb., str. I-10489., točka 31., i presudu od 15. svibnja 2003., Préservatrice foncière TIARD, C-266/01, Zb., str. I-4867., točka 23.).
- 36 U svezi s tim valja napomenuti da je činjenična osnova zahtjeva pred tim sudom navodno prijeverno postupanje Sunica i drugih nerezidenata tuženih pred tim sudom, koji su navodno sudjelovali, na teritoriju Ujedinjenog Kraljevstva, u lancu prodaje robe namijenjenom organiziranju mehanizma za utaju PDV-a tipa „vrtuljak”, koji je omogućio utaju izlaznog poreza koji je dužan plaćati porezni obveznik te države članice, te koji su stoga bili pravi korisnici iznosa dobivenih tom utajom poreza.
- 37 Što se tiče pravne osnove zahtjeva Commissioners, njihova tužba protiv Sunica ne temelji se na zakonodavstvu Ujedinjenog Kraljevstva iz područja PDV-a, nego na navodnom sudjelovanju Sunica u protupravnom dogovoru s ciljem prijevera, koji ulazi u okvir prava te države članice o građanskoj deliktnoj ili kvazideliktnoj odgovornosti.
- 38 Također, iz odluke o postavljanju prethodnog pitanja proizlazi da Sunico i drugi nerezidenti tuženi pred High Court of Justice nisu obveznici PDV-a u Ujedinjenom Kraljevstvu, tako da na temelju zakonodavstva te države članice nisu obvezni plaćati taj porez.
- 39 Kao što su Komisija i vlada Ujedinjenog Kraljevstva primijetili, Commissioners u okviru ovog pravnog odnosa ne izvršavaju nikakve posebne ovlasti u usporedbi s propisima koji se primjenjuju na odnose između osoba privatnog prava. Posebice, kako je istaknula nezavisna odvjetnica u točki 44. prijedloga

odluke, Commissioners nemaju mogućnost, kao što je to općenito slučaj u sklopu izvršavanja svojih javnih ovlasti, sami izdati ovršnu ispravu koja bi im omogućila da ostvare svoja potraživanja, nego se moraju u tu svrhu, u okolnostima kao što su u ovom slučaju, koristiti redovnim pravnim sredstvima.

- 40 Iz toga proizlazi da postojeći pravni odnos između Commissioners i Sunica nije pravni odnos utemeljen na javnom pravu, u ovom slučaju poreznom pravu, koji uključuje izvršavanje javnih ovlasti.
- 41 Iz odluke o postavljanju prethodnog pitanja također proizlazi da iznos naknade štete koji traži Commissioners odgovara iznosu izlaznog PDV-a koji duguje porezni obveznik u Ujedinjenom Kraljevstvu. Međutim, činjenica da se opseg deliktne odgovornosti Sunica prema Commissioners i iznosa poreznog potraživanja istih prema poreznom obvezniku podudaraju ne može se smatrati dokazom da tužba Commissioners pred High Court of Justice potpada u izvršavanje javnih ovlasti Commissioners u odnosu na Sunico, jer je nesporno da pravni odnos između Commissioners i Sunica nije reguliran zakonodavstvom Ujedinjenog Kraljevstva iz područja PDV-a, već zakonodavstvom te države članice iz područja deliktne ili kvazideliktne odgovornosti.
- 42 Konačno, glede pitanja je li zahtjev za dostavu informacija koji su Commissioners uputili danskim vlastima na temelju Uredbe br. 1798/2003 prije pokretanja postupka pred High Court of Justice utjecao na prirodu pravnog odnosa Commissioners i Sunica, valja napomenuti da iz dokumenata u spisu Suda ne proizlazi da su Commissioners u postupku koji je u tijeku pred High Court of Justice koristili dokaze dobivene izvršavanjem javnih ovlasti.
- 43 Kao što je nezavisna odvjetnica naglasila u točki 45. prijedloga odluke, sud koji je postavio prethodno pitanje mora provjeriti je li to bio slučaj i, ako jest, jesu li Commissioners u sporu protiv Sunica i drugih nerezidenata tuženih pred High Court of Justice nastupali kao osoba privatnog prava.
- 44 S obzirom na naprijed navedeno, na prethodno pitanje treba odgovoriti da pojam „građanskih i trgovačkih stvari”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe br. 44/2001, valja tumačiti na način da on obuhvaća tužbu kojom tijelo javne vlasti države članice od fizičkih i pravnih osoba koje su rezidenti druge države članice traži naknadu štete uzrokovane protupravnim udruživanjem čiji je cilj bio izbjegavanje plaćanja PDV-a koji treba platiti u prvoj državi članici.

Troškovi

- 45 Budući da ovaj postupak ima značaj incidentalnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je postavio pitanje, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, različiti od troškova spomenutih stranaka, ne mogu biti predmet naknade.

Slijedom navedenog, Sud (treće vijeće) odlučuje:

Pojam „građanskih i trgovačkih stvari”, u smislu članka 1. stavka 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima, valja tumačiti na način da on obuhvaća tužbu kojom tijelo javne vlasti države članice od fizičkih i pravnih osoba koje su rezidenti druge države članice traži naknadu štete uzrokovane protupravnim udruživanjem čiji je cilj bio izbjegavanje plaćanja PDV-a koji treba platiti u prvoj državi članici.

Potpisi